

Plug In Partille

Porten-Vägledningscentrum

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Plug In

Sveriges
Kommuner
och Landsting

PlugInnovation djupstudier 2014:7

Plug In Partille - Porten-Vägledningscentrum

Författare: Anna Liljeström

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Syfte och mål med djupstudierna	4
1.1. Metod för djupstudie	7
2. Porten vägledningscentrum	9
2.1. Bakgrund till projektet: Kommunala strukturer och verksamhetskontext	10
3. Resultat	12
3.1.1. Ett heltäckande uppföljningssystem	13
3.2. Resultat på individnivå	16
3.3. Porten: ny verksamhet och aktiviteter	17
4. Framgångsfaktorer	21
4.1. Samverkan och utformningen av en sammanhållen process kring de unga	22
4.2. Betydelsen av uppföljning	24
4.3. Betydelsen av ett forum	25
4.5. Tid och kontinuitet	26
4.6. Bemötande och betydelsen av personalens kompetens	27
4.7. Flexibilitet	28
5. Avslutande reflektioner	30

1. Inledning

Arbetet för att motverka studieavbrott, stötta fler unga att fullfölja sina utbildningar eller finna annan meningsfull sysselsättning inom projektet Plug In har bedrivits i fem regioner och ett femtiotal kommuner. Projektet har involverat hundratals verksamma professionella, såsom rektorer, pedagoger, specialpedagoger, speciallärare, kuratorer, skolsköterskor, studie- och yrkesvägledare, ungdomscoacher, elevcoacher, fältassistenter, fritidsledare, projektledare, projektkoordinatorer, handläggare inom det kommunala informationsansvaret och handläggare vid socialtjänst och arbetsförmedling. Över 7500 unga inom gymnasieskolan, eller i verksamheter utanför skolan, har berörts av projektet genom olika former av insatser.

För att systematiskt ta tillvara på de resultat och viktiga erfarenheter som genereras inom Plug In och göra dem tillgängliga och användbara, efter projektets avslut, för andra som arbetar med frågan, gjordes från start en medveten satsning på att skapa den digitala plattformen PlugInnovation, som konstruerats för att samla, bygga och sprida kunskaper kring avbrottsproblematiken (www.PlugInnovation.se). Arbetet med PlugInnovation är tätt sammankopplat med utvärderingsprocessen och syftar till att undersöka vilka insatser som fungerar för att motverka avbrott, och stötta elever att fullfölja sina studier. Utvärderingen inom Plug In är delvis av kvantitativ natur i form av en extern effektutvärdering med syftet att fånga ”mätbara” förändringar i minskade avbrott inom projektet i stort och dels genom ett antal s.k. ”djupstudier” av fallstudie-karaktär, genomförda inom ramen för PlugInnovation. Fallstudierna kompletterar effektutvärderingen genom att beskriva mer i detalj hur olika insatserna fungerar och varför, och genom att lyfta de viktigaste framgångsfaktorerna i arbetet. De syftar även till en systematisering av viktiga kunskaper och erfarenheter som kan ligga till grund för ”modeller” och lärande exempel som är användbara för olika aktörer i deras vardagliga arbete med att stötta unga att fullfölja sina studier eller finna annan sysselsättning.

Den här rapporten, som beskriver arbetet inom Plug In i Partille, är indelad i fem delar:

- (A) en närmare introduktion av bakgrunden, syftet och målen med djupstudierna,
- (B) en introduktion av bakgrunden till projektet i Partille och dess kontextuella förutsättningar,
- (C) en beskrivning av resultat från projektets arbete med att fånga upp unga som avbrutit sina studier,
- (D) en mer detaljerad analys av den verksamhet som utformats inom projektet, samt de viktiga dimensionerna och framgångsfaktorerna i arbetet, samt
- (E) några avslutande reflektioner.

1.1. Syfte och mål med djupstudierna

Med start i januari 2014 påbörjades arbetet med djupstudier i ett antal delprojekt s.k. metodverkstäder inom Plug In-projektet. Syftet med djupstudierna var att undersöka närmare de ”metoder” som används i de olika verkstäderna för att komplettera den övergripande effektutvärderingen som syftar till att fånga de mätbara resultaten i form av minskade avhopp från gymnasiet.

I framförallt internationell forskning finns belagda kunskaper om metoder och program som har visat sig framgångsrika för att motverka studieavbrott och relevant litteratur har samlats i forskningsdelen på PlugInnovation. Genom våra djupstudier kommer vi kunna säga något om hur några av dessa metoder fungerar i en svensk, samtida kontext. Ambitionen var att undersöka om liknande former av insatser fungerar olika bra gentemot olika elever inom projektet, i olika/varierande miljöer och i olika typer av verksamheter. Exempel på insatser som genererat positiva resultat kommer att lyftas fram som lärande exempel på plattformen PlugInnovation, tillsammans med en analys av vilka faktorer som gjort arbetet framgångsrikt.

Djupstudierna organiserades utifrån de två övergripande målgrupperna inom projektet:

- Unga som studerar på gymnasiet
- Unga som avbrutit sina studier i gymnasiet och omfattas av det Kommunala Informationsansvaret (KIA).

Två ”projektverkstäder” i varje deltagande region valdes ut för mer detaljerad analys i samråd med regionala projektledare. Följande kriterier låg till grund för urvalet:

- Representation utifrån målgrupp (en av förebyggande karaktär för elever som är kvar i skolstrukturerna, samt en för unga som gjort studieavbrott)¹
- En vetenskaplig grund utifrån befintlig forskning kring insatser som genererat positiva resultat med fokus på ett helhetsperspektiv på elevens behov samt strategier för att stärka skolanknytningen (school connectedness/engagement)²
- Regional representation (exempel från båda målgrupperna i alla regioner)
- Implementationsbarhet (avtryck i organisationen, kostnad)
- Innovation³ (för respektive verksamhet)

1 Dessa gränser kan till viss del kan vara flytande och skola och andra verksamheter överlappar i sitt arbete kring unga som riskerar att avbryta sina studier.

2 Begreppet skolanknytning (school connectedness) handlar om att öka elevernas/de ungas involvering och aktiva deltagande (engagement) i skolan och sin utbildning, och har visat stor potential inom forskningen på området. Strategierna inkluderar försök att stärka involvering på det akademiska, beteende, kognitiva samt det psykologiska/affektiva området, kan exempelvis omfatta utveckling av det relationella arbetet, bemötande och förhållningssätt, intensiv uppföljning och elevcentrerade, flexibla arbetssätt (se forskningsdelen, PlugInnovation.se).

3 Med innovation använder vi NE:s definition NE definierar innovation som ett förlopp genom vilket nya idéer, beteenden, ting och tillvägagångssätt vinner insteg i ett samhälle och sedan sprids där. Vidare betonas att en innovation både är en process och den produkt som skapas genom processen. Definitionen ställer tre krav på en innovation:

1. Den ska vara något nytt. Detta innebär inte nödvändigtvis att det är en helt ny idé eller uppfinning. Det kan också innebära att något används på ett nytt sätt eller i ett nytt sammanhang.

2. Den ska komma till praktisk användning.

3. Den ska spridas i samhället.

Följande kommuner deltog i analysen:

Partille	Utveckling av KIA	Utveckling av vägledningscentrum: Multikompetent team (SYV, kurator, fältassistenter, pedagoger).
Härryda	Coaching/ mentorskap	Utökat mentorskap: Utveckling av format, innehåll och arbetssätt samt kompetensutveckling för mentorer.
Alingsås	Utveckling av KIA	Utveckling av verksamhet: Multikompetent team (SYV, kurator, fältassistenter, pedagoger och coacher). Individualiserat, holistiskt stödprogram med kurser och aktiviteter.
Skellefteå	Självbildsstärkande och motivationshöjande verksamhet:	Gruppverksamhet och individuell verksamhet med fokus på motivationshöjande aktiviteter: Holistiskt program med olika former av aktiviteter. Tema med influenser av kognitiv beteendeterapi som omfattar mental träning, motiverande samtal som syftar till att stärka självkänsla, självbild, självförtroende, bygga relationer och mål för framtiden. Bildarbete används i det mentala träningsarbetet för att stärka utvecklingsprocessen. Bildskapande hjälper till att lösa problem och konflikter, uttrycka interpersonella färdigheter, reducera stress, stärka självkänslan och komma till olika insikter.
Mönsterby	Elevcoach: Utveckling av KIA och förebyggande arbete i skolan.	En ungdomscoach arbetar med utveckling av olika former av motivationshöjande aktiviteter individuellt och i grupper utifrån behov: MI, coaching, strukturstöd, ökad samverkan med föräldrar och andra aktörer.
Ljungby	Individualiserat studiestöd och elevcoach.	Ett studiecenter för utformning av individualiserat stöd för elever som upplever svårigheter att nå målen: Omfattar studieteknik, motivationshöjande samtal, strukturstöd och stöd med kursarbetet.
Strömsund	Coaching och motivationshöjande aktiviteter.	En coach som arbetar med elever, lärare och föräldrar för att utveckla arbetssätt och rutiner med syftet att stötta lärandet och elevers helhetsutveckling.
Söderköping	Utveckling av mentorskapet och formativ undervisning.	Utveckla metoder, arbetssätt, rutiner och olika verktyg för att stötta ungas utveckling till att ta ansvar för sina studier. Omfattar utveckling av aktivt mentorskap, strukturerad och snabb återkoppling, uppföljning av resultat och måluppfyllelse och regelbundna utvärderingar samt elevnära arbetslag.

Valdemarsvik	Utveckling av KIA –aktiv uppföljning	Ungdomscoach gör regelbundna uppföljningar av elever som är i riskzon för avbrott. Coachen agerar som språkrör för eleverna och samverkar med personal på skolan kring utformningen av rätt insats för elevernas behov.
Krokom	Utveckling av KIA	Utveckling av verksamhet: Multikompetent team (SYV, pedagoger och socialarbetare). Individualiserat, holistiskt stödprogram med kurser och aktiviteter, samt 10-veckors kickstartkurser.

Projektet ”Porten” i Partille valdes ut i Göteborgsregionen för att representera exempel på utveckling av arbete med ungdomar som avbrutit sina studier, och en utveckling av det kommunala informationsansvaret (KIA).

1.2. Metod för djupstudie

Under hösten 2013 planerades och organiserades en kvalitativ undersökning av de olika delprojekten med syftet att få bättre förståelse för hur deltagarna i projektet uppfattat arbetet i projektet och vad som har haft betydelse för att få fler unga att fullfölja sina gymnasie-studier, eller för de som lämnat sina studier att hitta en meningsfull sysselsättning. Utifrån de nationella och lokala mål som satts upp för de respektive projekten, de metodbeskrivningar som utarbetats under hösten och eventuella lokala uppföljningar som genomförts i projekten, utformades frågeställningar, intervjuguider och listor på relevanta dokument (se bilaga). Arbetet omfattade en undersökning av verkstädernas metoder, aktiviteter, olika verktyg, förhållningssätt och organisatoriska förutsättningar.

Med avsikten att skapa fördjupad förståelse för hur deltagarna i de olika delprojekten upplevde (1) vad som fungerar, 2) hur arbetet fungerar, (3) varför arbetet fungerar och (4) vilka de viktigaste framgångsfaktorerna i arbetet var, genomfördes sedan intervjuer, observationer, och insamling av relevanta dokument.

Ansvarig processledare på PlugInnovation planerade datainsamlingen tillsammans med respektive lokal projektledare. En första planering med utkast av listor med relevanta dokument och personer att intervjua diskuterades innan detaljerna för intervjuguider och observationer fastställdes. Två processledare från PlugInnovation besökte sedan tillsammans de aktuella delprojekten under en heldag för dokumentinsamling, observationer och intervjuer. Urvalet av deltagare för intervjuer, samt även intervjuformen, var avhängigt av projektets utformning. I några delprojekt var en person den centrala informanten, medan det i andra projekt fanns ett centralt ”team” som drev projektet och fler nyckelpersoner var involverade. Den lokala projektledaren gjorde, tillsammans med övrig personal i sin verksamhet, även en bedömning av vilka elever/ungdomar som eventuellt skulle kunna delta i intervjuer.

Den lokala projektledaren konstruerade ett ”schema” för besöket och kontaktade alla som var aktuella för att delta i intervjuer. Både enskilda och gruppintervjuer användes och intervjuerna ägde rum på olika platser beroende på deltagarnas situation och bekvämlighet. De flesta intervjuer skedde i skolor eller lärcenter, men samtal skedde även på caféer

och i vid ett tillfälle hemma hos en ungdom. Deltagarna informerades alla om syftet med studien, var resultatet skulle publiceras och att de hade möjlighet att läsa igenom sammanfattningen av sina svar och ge ytterligare kommentarer efter att rapporterna blivit klara.

Intervjuerna varade i ungefär en halvtimme till en timme beroende på deltagarnas individuella förutsättningar och önskemål. Intervjufrågorna följde inte nödvändigtvis samma ordning, utan frågeguiden användes mer som en försäkring om att all viktig information skulle behandlas under samtalet. Syftet var att ge möjligheter för ny och oväntad information att få träda fram. Alla intervjuer spelades in med hjälp av verktyget Audionote som även omfattar möjligheter att transkribera och anteckna i anslutning till ljudfilen. En av processledarna hade under intervjuerna huvudansvar för att anteckna medan den andra processledaren ledde samtalet. Några av deltagarna filmades även när de berättade om sitt arbete och projektet. I den första fasen av analysarbetet genomlyssnades intervjuerna under flera tillfällen och transkriberades och dokumenten som samlats in lästes under upprepande tillfällen. Materialet kodades sedan med olika nyckelord och begrepp som sedan kom att bilda större teman. De teman som framträdde användes därefter som utgångspunkt för att organisera och koda allt insamlat material, och de ligger till grund för beskrivningarna och tolkningarna i resultat-delen av den här rapporten. De citat som finns med i rapporten har valts ut för att de representerar dessa teman. Citaten har vid några tillfällen ändrats något för att öka ”läsbarheten”. Alla deltagare har aidentifierats genom att presenteras utan namn.

I Partille intervjuades den lokala projektledaren, som organiserat och även utfört delar av insatserna i verksamheten, personalen i det multikompetenta teamet som tillsammans med projektledaren utfört insatserna, en ungdom som deltagit i verksamheten, samt en förvaltningschef som varit med då projektet initierades. Dessutom samlades dokumentation in kring projektets utformning och insatser, resultat. De dokument som inkluderades för analys omfattade projektbeskrivningar, kartläggningar som projektledaren genomfört under projekttiden, samt olika typer av arbetsmaterial och verktyg som använts inom projektet.

2. Porten vägledningscentrum

Porten är en kompetenshöjande och vägledande verksamhet som utvecklats ur ett existerande nätverk i kommunen, Ungdomsnätverket. Inom projektet har en plattform utformats, utifrån vilken insatserna bedrivs för att skapa en mer sammanhållen process kring de unga i kommunen. Verksamheten fungerar främst som en väglednings-/slussinstans för unga som inte fullföljt sina gymnasiestudier och är aktuella inom det kommunala informationsansvaret (KIA), och för arbetslösa Partilleungdomar upp till 25 år. Ett multikompetent team har bildats för att utföra arbetet och som på bestämda tider bemannar verksamheten. Teamet leds av projektledaren och består i nuläget av följande professioner/kompetenser: jobbcoach, fältassistent, socialsekreterare, fritidsledare, studie- och yrkesvägledare, arbetsförmedlare och kurator. Personalen är även knutna till introduktionsprogrammet vid den kommunala gymnasieskolan respektive grundskolan och vuxenutbildningen. Porten startade 1 september 2012 och har lokaler i nära anslutning till kommunens arbetsmarknadsenhet (AME), vilket i sig skapar gynnsamma förutsättningar för samverkan. Syftet med projektet var inte att bygga upp en parallell verksamhet och utföra samma insatser som AME eller Arbetsförmedlingen (AF) redan erbjuder, utan snarare att fånga upp, stötta och ”lotsa” ungdomar vidare till rätt instans utifrån deras behov och därefter bedriva en kontinuerlig uppföljning. Det fanns ett behov av att skapa en plattform från vilken både uppföljning och insatser kunde utgå, för att effektivisera arbetet kring individerna och undvika parallellprocesser, dubbelarbete och fragmentiserade stödinsatser.

Under perioden mellan 120901–140301, då ingen mer data samlades in från PlugInnovation, har 51 deltagare (28 flickor och 23 pojkar) avslutats efter att ha tagit del av olika insatser/ aktiviteter genom projektverkstaden Porten. Av detta totala antal:

- tillhör 30 individer det kommunala informationsansvaret (KIA)
- är 21 individer arbetslösa Partilleungdomar mellan 18-25 år (ej KIA)
- saknar 44 individer ett slutbetyg/gymnasieexamen från gymnasiet (86 %)
- har 27 individer en dokumenterad problematik såsom diagnoser, psykisk ohälsa och/eller social problematik (53 %)

2.1. Bakgrund till projektet: Kommunala strukturer och verksamhetskontext

Partille är en kommun i Västra Götaland med ca 36 000 invånare som angränsar till Göteborg och ofta beskrivs som en förortskommun och ca 75% av de förvärvsarbetande pendlar ut ur kommunen, varav de flesta till Göteborg. Centralorten är Partille där den enda gymnasieskolan också är belägen. En utmaning för det kommunala aktivitetsansvaret i Partille är att merparten av de unga, ca 80% väljer att studera på gymnasieskolor utanför hemkommunen, främst då Göteborg, vilket försvårar arbetet med uppföljning av unga som inte fullföljer sina gymnasiestudier och varken arbetar eller studerar.

Från ungdomsnätverk till verksamhet

I kommunen hade man sedan en längre tid tillbaka arbetat aktivt med att skapa en nära samverkan mellan förvaltningarna kring unga som varken arbetar eller studerar. Det skedde genom ett ungdomsnätverk som främst involverade Utbildningsförvaltningen och Socialförvaltningen, men även till viss del andra aktörer såsom representanter från Ungdomsmottagningen.

Det är det att man arbetar tillsammans med frågan (utanförskap) att vi tydligt har sett sambandet, att det verkligen spelar roll vad man gör på gymnasiet och att det hänger tydligt ihop med utvecklingen inom försörjningsstödet, klockrent! Och likadant hur vi mår och vilket tryck vi sätter på de unga, att allt hänger ihop. Det är väl det som vi lite kallar Partillekulturen. (förvaltningschef)

I nätverket lyfte representanterna ärenden som man kommit i kontakt med i sina respektive verksamheter där man uppfattade att det fanns behov av insatser och försökte tillsammans hitta lämpliga åtgärder. Det var ett ganska löst sammansatt nätverk med många aktörer involverade utan en tydlig samordning och med en ganska godtycklig uppföljning, vilket uppfattades otillräckligt för att fånga upp alla unga i behov. Cheferna på förvaltningarna upplevde att det fanns ett behov av att utveckla mer tydliga former och strukturer för samverkan ring de aktuella ungdomarna. De var överens om att arbetet behövde göras lite mer ”fyrcantigt”. Personalen behövde få tydligare ramar för ansvarsområden och uppgifter men även i form av tid för att kunna säkerställa en likvärdighet i insatserna för de unga. Det fanns oro för att det fanns ett stort ”mörkertal” av unga som inte fångades upp av professionella eftersom de inte längre fanns kvar i skolstrukturerna, och man inte visste om

de var aktuella hos andra aktörer eller inte. Ungdomar som inte själva sökte aktiv hjälp kunde falla mellan stolarna. Under den aktuella perioden innan Plug In-projektet startade tillkom även ny lagstiftning med nya krav på aktiviteter som behövde adresseras.

Vem äger ärendet och vem ska journalföra och vad händer om man inte har tid att komma... Det måste finansieras en struktur och de som är med måste kunna avsätta tid och det ska prioriteras..
(förvaltningschef)

En ny verksamhet för att skapa en sammanhållen process

När Plug In-projektet startade hade förvaltningscheferna utifrån det upplevda behovet initierat en utökad och tydligare samverkanstruktur i Ungdomsnätverket där även Kultur och Fritidsförvaltningen nu omfattades. Förvaltningscheferna utformade gemensamt ett antal mål, vilka skulle realiseras med stöd av projektet. Målen handlade om att motverka utanförskap genom utbildning, arbete eller annan meningsfull sysselsättning för ungdomar mellan 16-25 år i kommunen och skulle ske genom en utveckling av det kommunala informationsansvaret i samverkan med förvaltningarna i kommunen. Mer specifikt var målen att:

- Driva utveckling av operativ samverkan kring kommunens informationsansvar, initiera en ny verksamhet (Porten) med befintliga resurser och utveckla kartläggings-/uppföljningsarbetet av målgruppen.
- 100 % av unga aktuella inom det kommunala informationsansvaret ska nås för kartläggning.
- 50 % av de ungdomar som blir aktuella för insatser ska slussas vidare för utbildning eller annan meningsfull sysselsättning efter genomförda projektinsatser.

Målgruppen för projektet var ungdomar som inte fullföljt sina gymnasiestudier och var

Tyvärr då så kunde vi ju se ett mönster att de vi kom i kontakt genom kanske genom föräldrar som ringde lite panikslagna, var att vi kom in så sent. Det handlade ofta om att ungdomarna behövde försörjningsstöd från socialförvaltningen för att de varit inaktiva länge... (förvaltningschef)

aktuella inom det kommunala informationsansvaret (KIA), vilket inkluderade både unga som avbrutit sina studier samt unga som lämnat gymnasieskolan med ett samlat betygskort. Verksamheten riktades också mot äldre arbetslösa ungdomar upp till 25 år utan fullföljda gymnasiestudier men inte är aktuella inom KIA.

Projektledaren som anställdes hade erfarenhet av att genomföra ett liknande projekt i en annan kommun och bidrog med mycket erfarenhet och kunskap om gruppen och av att driva projekt och utveckla verksamhet.

3. Resultat

En plattform för att skapa en sammanhållen process kring de unga i kommunen som varken arbetar eller studerar

I följande del av rapporten behandlas arbetet inom Plug-In-projektet i Partille från starten under höstterminen 2012 fram till mars 2014 då materialinsamlingen inför den här rapporten avslutades. Statistiken för totalt antal deltagare tillkom i april då projektet avslutades och så småningom implementerades till en ordinarie verksamhet. Syftet med granskningen var, som nämnts, att bättre förstå hur och varför verksamheten fungerar i arbetet med att fånga upp unga som varken arbetar eller studerar och stötta dem att återvända till studier eller närma sig arbetsmarknaden eller annan sysselsättning. Sålunda var syftet inte att analysera resultatet i relation till de övergripande projektmålen (ett uppdrag, som utförs i form av en effektutvärdering av externa utvärderare, samt en lokal slutrapport (se PlugInnovation.se), utan uppdraget var att komplettera dessa resultat med en mer detaljerad beskrivning av projektets kontext, strukturer och metoder för att fånga viktiga framgångsfaktorer i arbetet. Studien fokuserar på projektdeltagarnas upplevelser, vad som upplevs fungera och vara effektivt i arbetet.

Dock inleds analysen av verksamheten med en kortare sammanfattning av resultat av kvantitativ och kvalitativ natur kopplat till projektets lokala målsättningar såväl som de övergripande nationella målen, för att beskriva och kontextualisera de förändringar på individ- och organisationsnivå som projektet genererat.

Projektet har resulterat i en tydlig förstärkning av arbetet inom det kommunala informationsansvaret på olika sätt och har genererat resultat i form av förbättrade rutiner och arbetssätt såväl som för de individer som tagit del av insatserna. Idag är projektet implementerat som en ordinarie verksamhet i form av ett vägledningscentrum för unga 16-25 år som är folkbokförda i Partille och varken arbetar eller studerar, där även KAA-verksamheten är förlagd. På centret erbjuder man information, vägledning och kompetenshöjande insatser.

Efter resultats-sammanfattningen följer en mer detaljerad beskrivning av arbetet inom Porten och verksamhetens funktion(er) i relation till övrig verksamhet för målgruppen, och de framgångsfaktorer i arbetet som identifierats.

3.1. Ordning och reda: Tydliga strukturer, rutiner och metoder

Arbetet inom Porten har genererat nya rutiner, förändrade arbetssätt, nya metoder och samverkansformer för att fånga upp och möta fler och mer varierade behov hos unga som är aktuella inom KIA. En annan central del är tillkomsten av en plattform i form av ett fysiskt forum för de unga att söka sig till för information, vägledning eller olika former av motivationshöjande insatser. Resultaten omfattar sammanfattningsvis följande delar:

- Förbättrade möjligheter att fånga upp de unga som varken arbetar eller studerar och erbjuda rätt insatser genom utveckling av det operativa uppföljningsarbetet enligt KIA och kvalitetssäkring av arbetet, såsom utformandet av handlingsplaner, manual för kartläggningssamtal och registrering/dokumentation i befintligt elevregistersystem.
- Förbättrade möjligheter för unga som är aktuella inom det kommunala informationsansvaret i kommunen att närma sig studier, arbete eller annan sysselsättning genom en utveckling av metoder, repertoar och kvalitet i stödinsatser
- Förbättrade förutsättningar för unga mellan 16-25 som varken arbetar eller studerar att snabbare få tillgång till lämpliga insatser genom utveckling av samverkan

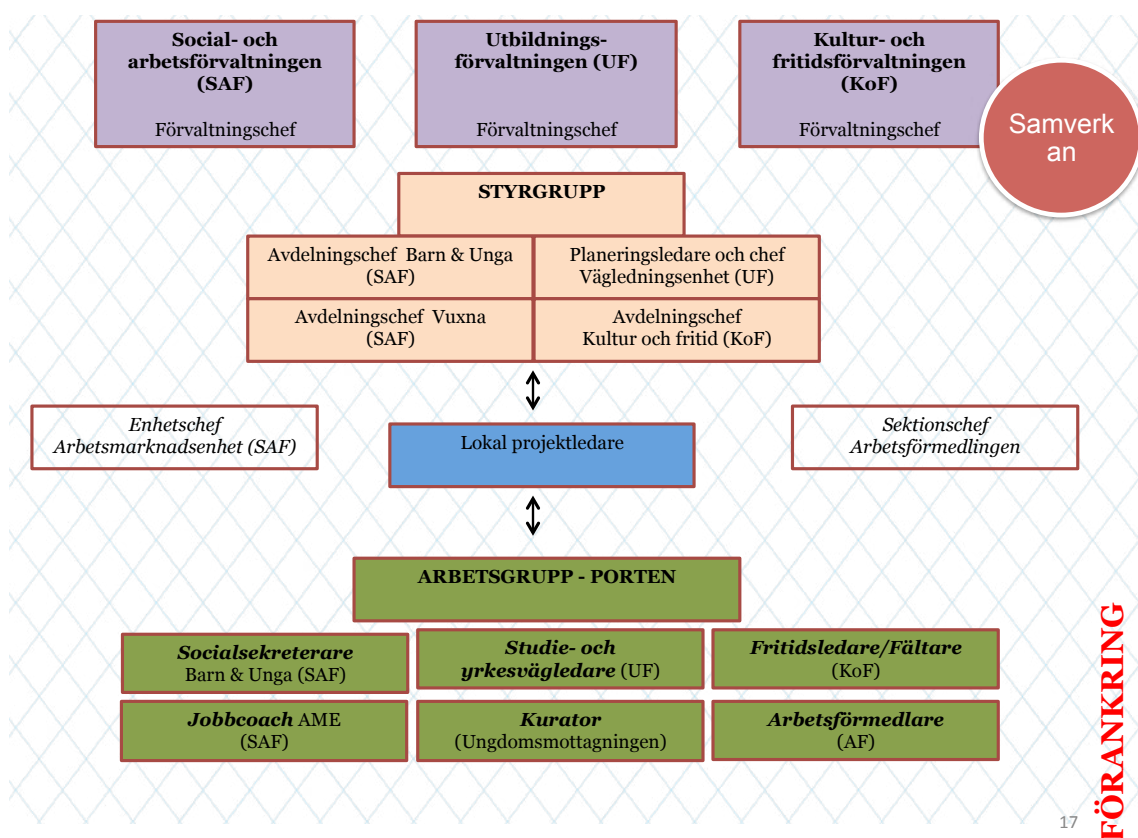
3.1.1. Ett heltäckande uppföljningssystem

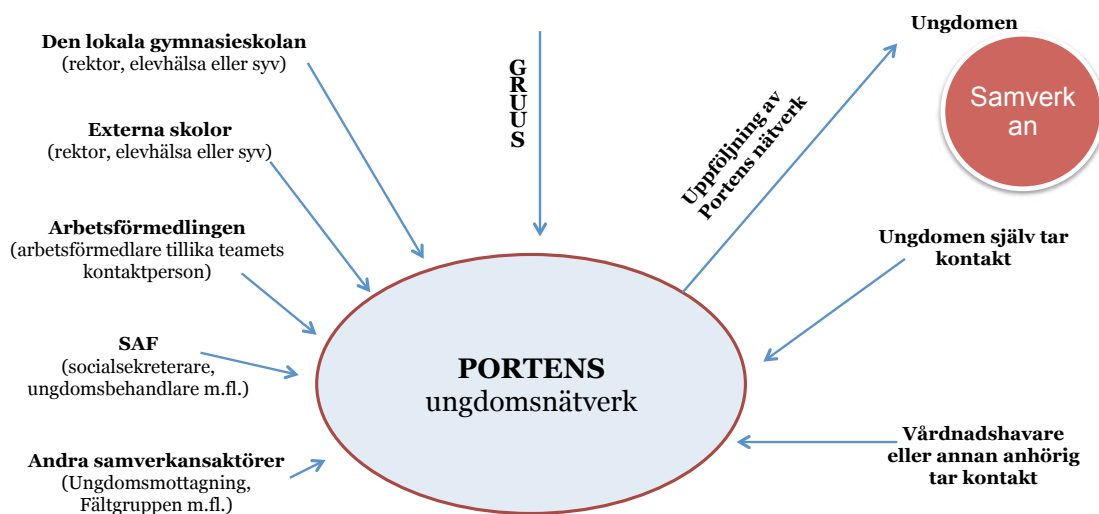
Genom projektet Porten har en tydlig struktur, nya rutiner och samverkansformer utvecklats för att fånga upp de unga som är aktuella inom det kommunala informationsansvaret (KIA) (idag KAA). Dels har det skett genom att systematisera samverkan mellan förvaltningarna, skapa nya vägar och utmana andra. En tät samverkan har utformats genom regelbundna samverkansmöten med avstämningar och ärendegenomgångar och framtagandet av ett samverkansavtal för sekretesslättnad och samtyckesblankett för deltagare, vilket gjort att professionella kunnat dela information och samarbeta kring de unga på ett smidigt sätt. Man har även initierat ett förstärkt samarbete mellan kommunen och Arbetsförmedlingen (AF).

Vi har utvecklat en egen modul inom elevregistreringssystemet Ex-tens som bara ett fåtal personer har tillgång till men där vi kan följa och dokumentera viktig information, och som nu personal på de andra förvaltningarna kan använda som är i projektet. Det gör ju jättestor skillnad för att kunna följa upp eleverna. (Projektledare)

Ett annat viktigt resultat av projektarbetet i Porten har varit utvecklingen av en modul i elevregistersystemet Extens, samt i socialförvaltningens system, som underlättar för professionella att dela information, kartlägga, dokumentera och följa upp individers progression. Projektpersonalen från olika förvaltningar har genom avtalen behörighet till varandras IT-stödsystem. Man har även infört tydliga metoder och manualer för kartläggnings- och uppföljningsarbetet vilket bidrar till arbetet systematiserats.

Följande två bilder illustrerar hur strukturen för samverkan i kommunen utformats kring de unga respektive hur de unga slussas till plattformen Porten.

1. Information om ungdomens status och förehavanden.
2. Personlig kontakt och erbjudande om insatser vid behov.
3. Insatser i Portens regi efter påskriven samtyckesblankett.
4. Registerföring och dokumentation i elevregistersystemet Extens av de registeransvariga i Portens ungdomsnätverk och detta i enlighet med Svensk författningssamling/Förordning (2006:39).

INGÅNGAR

Genom projektet har en heltäckande bild över målgruppen skapats och arbetet tydligare kunnat riktas för att utforma lämpliga insatser. Alla som intervjuats var eniga om att risken för att ungdomar ska kunna falla genom stolarna har reducerats avsevärt, även om man fortfarande upplever utmaningar med att hitta produktiva metoder för att stötta alla individer tillbaka till studier, arbete eller annan sysselsättning.

Arbetet har medfört att de professionella som intervjuats inom projektet beskriver att man än tydligare tagit steget mot "reell samverkan". Oavsett förvaltning ser man idag de unga i kommunen som allas ansvar och vem som initierat kontakten med den unge är inte relevant i utformningen av olika insatser. Det är den unga och hans behov som är i fokus snarare än den egna verksamhetens ramar. De professionella inom projektet kan arbeta över förvaltningströsklar genom exempelvis tillgång till information i de gemensamma IT-system-modulerna eller personligen via den utsedda kontaktpersonen i respektive enhet.

Vi har fått en oerhört mycket högre medvetandegrad om de här ungdomarna och vikten av tidiga insatser, så är det absolut. Ju mer vi gör i ett tidigare skede desto mindre telefonsamtal senare.. Det är verkligen så att vi delar det här ansvaret... (förvaltningschef)

Porten har även resulterat i att man nu når de unga snabbare och kan komma in i ett tidigare skede när en elev exempelvis står i begrepp att göra studieavbrott, eller precis har lämnat skolstrukturerna, vilket uppfattas som ett viktigt framsteg. De positiva utfallen av tidiga insatser har bidragit till att en ny förebyggande satsning riktad till elever på gymnasieskolan har utvecklats, främst för introduktionsprogrammen. (läs mer om den förebyggande satsningen inom Gymnasieskolan på PlugInnovation.se, Partille, Rampen) .

De professionella upplever även att man i och med projektet börjat utveckla en större likvärdighet i arbetet med de unga som fångas upp och produktiva rutiner för att säkerställa att alla får tillgång till grundläggande studie- och yrkesvägledning och blir erbjudna stöd med att utforska olika utbildningsvägar oavsett om man refererats från utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen, kultur och fritidsförvaltningen eller annan aktör.

Nu kan jag ju bara lyfta luren och ringa vår kontaktperson på AF och stämma av direkt när vi får in ungdomar och kolla statusen där, vad de gjort och hur de tänkt.. Vi får en helt annan startsträcka och ingång när vi möter ungdomarna. (projektledare)

Nu arbetar vi för att få in rutiner som att när en ungdom kommer in så ska man exempelvis alltid träffa en SYV, oavsett om de kommer via AME eller skolan, eftersom målet med KIA är att de ska avsluta sina gymnasiestudier eller motsvarande. Tidigare har det varit mer att man gör lösningar för stunden och det varierar lite... (Projektledare)

3.2. Resultat på individnivå

Sedan projektet startade under hösten 2012 har personalen arbetat för att kartlägga alla ungdomar som är aktuella inom det kommunala informationsansvaret, och i mars 2014 var i princip 100% av de unga mellan 16-20 som inte fullföljt sina gymnasiestudier kartlagda och kontaktade. Ca 50% av de unga som deltog i insatser vid Porten under den aktuella perioden hade återgått till studier eller arbete. Under perioden 120901–140301 hade 51 deltagare (28 flickor och 23 pojkar) avslutats efter att ha tagit del av olika insatser/ aktiviteter av projektverkstaden Porten. En mer detaljerad bild av deltagarna ser ut som följande:

- 13 individer fortsatte sin planering på Arbetsförmedlingen
- 16 individer avslutades till arbete
- 9 individer gick vidare till studier
- 3 individer fortsatte planering hos annan myndighet
- 10 individer önskade efter genomförda insatser inte längre ha kontakt med Porten

Av detta totala antal:

- tillhörde 30 individer det kommunala informationsansvaret (KIA)
- var 21 individer arbetslösa Partilleungdomar mellan 18-25 år (ej KIA)
- saknade 44 individer ett slutbetyg/gymnasieexamen från gymnasiet (86 %)
- hade 27 individer en dokumenterad problematik såsom diagnoser, psykisk ohälsa och/eller social problematik (53 %)

I slutet av mars 2014 var 16 deltagare inskrivna på Porten och erbjöds insatser. Av detta totala antal var 12 flickor/kvinnor, 75 %, och 4 pojkar/män, 25 %; 15 individer saknade ett fullständigt slutbetyg/gymnasieexamen från gymnasiet, 94 %; 13 individer hade en dokumenterad problematik såsom diagnoser, psykisk ohälsa och/eller social problematik, 81 %).

3.3. Porten: ny verksamhet och aktiviteter

Sedan projektet start 2012 har verksamheten Porten kontinuerligt utvecklats för att skapa strukturer, rutiner och insatser som ska säkerställa att unga utan fullföljda gymnasiestudier och är aktuella inom KIA, samt unga som varken arbetar eller studerar och behöver stöd för att närma sig studier eller arbetsmarknaden ska identifieras, kartläggas och få del av lämpliga åtgärder.

Ny struktur

Före projektet fanns det (som redovisats i kapitel 2) ingen tydlig struktur för KIA-arbetet i kommunen. Det fanns ingen bestämd mottagare för listorna med unga som var aktuella inom KIA, eller någon som ansvarade för att kontinuerligt stämma av studieavbrottsrapporteringen i det regionala, digitala systemet GRUUS. Det var ett arbete som utfördes av professionella knutna till Ungdomsnätverket, vilka följde listorna från GRUUS utöver sina ordinarie uppdrag utan avsatt tid för uppdraget, vilket resulterade i att arbetet blev ojämnt och ineffektivt. De saknades en tydlig arbetsgång och person att hänvisa till för de ungdomar som kontaktats, och fältassistenter upplevde ett stort behov av ett forum för att kunna ta emot de ungdomar de fångat upp i sitt arbete ute i kommunen när dessa var redo att ta ett första steg för att närma sig nya aktiviteter och komma in i ett sammanhang.

Under projektet beslutade därför projektledaren tillsammans med ledningen och personal att KIA-arbetet skulle förläggas till en fysisk plats dit de unga kunde hänvisas under bestämda tider och få stöd att hitta vidare till lämpliga aktiviteter. Eftersom en tät samverkan med AME var viktig förlades verksamheten i samma byggnad som AME, några hundra meter från tätortens centrum.

Porten bemannades med de professionella i det multikompetenta teamet på dagtid. Teamet; en jobbcoach, en fältassistent, en socialsekreterare, en fritidsledare, en studie- och yrkesvägledare, en arbetsförmedlare, och en kurator fanns på verksamheten olika tider i veckan efter ett fast schema. Under den schemalagda tiden arbetade de med att följa upp progressionen kring aktuella ungdomar på GRUUS-listan, via telefon eller personliga möten utifrån avtalade tider. Under två eftermiddagar i veckan, onsdag-torsdag 13:00 -15:00 var verksamheten även öppen för drop-in, besök utan avtalad tid. En av coacherna, som var knuten till AME arbetade även kvällstid en dag i veckan, och fältassistenten arbetade under oregelbundna tider för att kunna fånga upp unga på många olika arenor.

*Vi hade ingen jättebra struktur innan.. Det var ingen som var drivande innan som verkligen har det som sin uppgift inom tjänsten... Det som verkligen var viktigt var just att det fanns en huvudman och att det fanns ett ställe att komma till för ungdomarna.
(personal på Porten)*

Initialt prövade personalen att hålla öppet för drop-in-besök även under kvällstid, men det genererade inte ytterligare besök. Personalen upplevde att drop-in generellt inte var en särskilt produktiv metod för att skapa kontakt med unga i behov av stöd. De menade att de först behövde få en personlig kontakt via telefon eller möten ute på skolor eller ”fältet”, och etablera ett visst mått av förtroende hos de unga innan dessa ville komma till Porten. Därför bestod de allra flesta besök av avtalade möten.

Det är inte så effektivt med drop-in upplever vi. Det är mest bokade besök. Det har varit några föräldrar som har varit här med sina ungdomar men det har nog varit tidsbokat också. ... Det är inte så lätt att bara gå hit... (personal på Porten)

Nya rutiner och system

Initialt arbetade projektledaren tillsammans med personalen för att skapa effektiva samverkansstrukturer, system och rutiner för uppföljningen av de unga, kartläggning och systematisk dokumentation.

En viktig del av arbetet bestod av att ytterligare systematisera den samverkan som initierats i det tidigare Ungdomsnätverket (se kapitel 2) genom att strukturera arbetet genom regelbundna och täta möten. En annan viktig del var utformningen av de gemensamma modulerna inom de aktuella IT-supportsystemen som skapades med syfte att kunna säkerställa att alla unga fångades upp, att aktuell information kunde delas av berörd personal och att en kontinuerlig uppföljning skulle kunna göras på ett enkelt och produktivt sätt. I samverkan mellan förvaltningarna skapades moduler i elevregistersystemet Extens, samt Socialförvaltningens system, Treserva, som den utvalda personalen, med de ungas tillstånd, kunde använda för att kunna dokumentera viktig information och följa de ungas progression.

I samband med detta skapades blanketter och procedurer för inskrivning och uppföljning där de unga kunde ge sitt samtycke till att berörd personal kunde få dela information om deras behov och progression för att kunna bättre stötta deras utveckling (Se plugInnovation.se, Metodbanken, Partille Porten)

Personalen skapade under projektledarens ledning även tydliga rutiner för hur själva uppföljningsarbetet och kontakterna med de unga skulle fortlöpa och dokumenteras. Alla

aktiviteter noterades i ett gemensamt dokument för att personalen enkelt skulle kunna se vad som skett, om kontakt etablerats och vad som beslutats. Det allra första som skedde när ett avbrott anmälts via det regionala systemet GRUUS var att personalen kontaktade den avlämnande skolan för att undersöka om den aktuella eleven hade avbrutit sina studier eller var i process att byta studieväg, Man frågade även om andra viktiga omständigheter som kunde ha betydelse för personalens nästa steg såsom eventuella graviditeter eller liknande. Nästa steg vara att stämma av med samverkansteamet i kommunen, och undersöka om individen redan var aktuell med andra åtgärder i någon annan förvaltning. Om ett avbrott konstaterades och individen inte var aktuell i andra åtgärder, kontaktades hen via brev, telefon eller om inget telefonnummer eller adress kunde hittas via sociala medier, främst Facebook. Fältassistenten arbetade även med att skapa kontakt med de unga på andra platser såsom fritidsgårdar, idrottsföreningar, skolor, bussterminalen, köpcentrum och stadskärnan innan hembesök aviserades och använde sitt kontaktnät med kollegorna i kommunen för att lokalisera aktuella ungdomar.

*Någon av oss fältassistenter brukar ju ofta veta något och vi kollar om de sett dem eller genom kompisar. Vi har ju varit ute på grundskolorna och haft lite koll på dem sedan de var små... Så ber vi dem att kontakta oss. De som rör sig ute de brukar vi få tag på.
(personal på Porten)*

Om ingen kontakt etablerats med den unge via telefon och man provat att skicka brev till hemadressen två gånger utan att få svar, förvarnades ungdomarna om att fältassistenten skulle göra ett hembesök och vilken tid och dag besöket skulle genomföras. I de allra flesta fall kunde kontakt etableras innan det blev aktuellt. Personalen på Porten beskrev, vid tillfället för intervjuerna för den här rapporten, att hembesök endast hade skett i två fall där det fanns ganska speciella omständigheter.

Metoder och aktiviteter

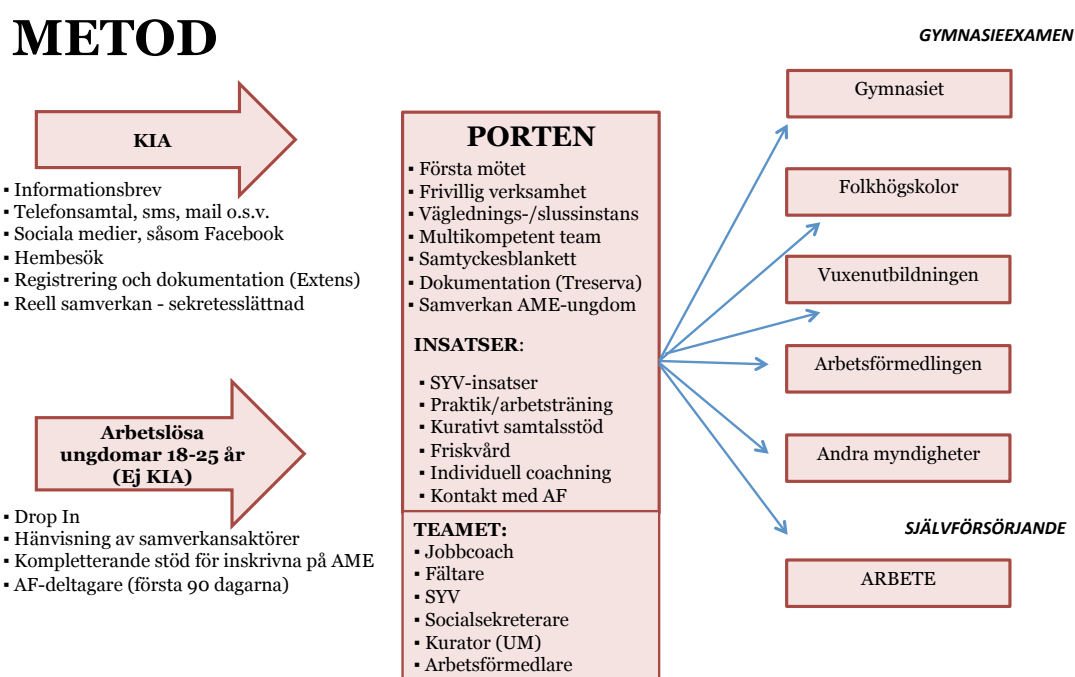
Utifrån sina erfarenheter och kompetenser arbetade kärngruppen på Porten, tillsammans med att utveckla lämpliga insatser utifrån sina kompetenser och förutsättningar i form av tid. Då personalen endast arbetade ett begränsat antal timmar i veckan på Porten och fanns övrig tid i sina ordinarie verksamheter, erbjöds insatser och aktiviteter främst i syfte att kartlägga den unges behov, vägleda, coacha och lotsa vidare till andra åtgärder.

Följande insatser för unga erbjöds inom ramen för Porten:

- Tillgång till en arbetsförmedlare för samtal och konsultation.
- Individuell coaching/uppföljning på regelbunden basis (främst av jobbcoachen).
- Tillgång till studie- och yrkesvägledare för vägledningssamtal och eventuella studiebesök på skolor.
- Praktik och/eller arbetsträning via Porten.
- Möjlighet till samtalsstöd hos kurator från Ungdomsmottagningen som ingår i teamet.
- Jobsökaktiviteter, såsom utformning av ansökningshandlingar och coaching

- Tillgång till socialsekreterare för samtal och konsultation.
- Möjlighet att träna på gym tillsammans med fältsekreteraren i teamet.
- Stöd vid inskrivning på Arbetsförmedlingen
- Utveckling av ett "hälsopår" under hösten 2013 i samverkan med bl.a. Ungdomsmottagningen

Följande bild visar en översikt över hur arbetet i verksamheten var organiserad:

Arbetsuppgifterna delades mellan de olika professionella i verksamheten utifrån deras funktion och kompetens.

4. Framgångsfaktorer

Ett antal återkommande dimensioner i Portens verksamhet beskrivs av de som deltagit i projektet som särskilt betydelsefulla i arbetet med att stötta unga inom det kommunala informationsansvaret, samt andra unga utan sysselsättning att närma sig studier eller arbetsmarknaden. Det handlar om strukturer och organisatoriska förutsättningar såväl som personalens kompetens och bemötande, samt arbetsätt och aktiviteter. En sammanfattning av faktorerna lyder som följande:

- Samverkan mellan olika aktörer, myndigheter, organisationer och samarbetspartners i kommunen kring de unga för att skapa en sammanhållen process med kontakt, kartläggning, samordning av insatser och uppföljning
- Ungdomen i fokus – fullständig prestigelöshet och flexibilitet i samverkan – med de unga men även med andra aktörer i arbetet
- En grundlig förankringsprocess av Portens arbete och dess betydelse på alla nivåer inom den lokala organisationen
- En fysisk plats dit de unga kan hänvisas
- Det multikompetenta teamet med personal som är förankrade i permanenta organisationer vilket ökar möjligheterna för implementering av arbetsätt, metoder och aktiviteter
- (Multi)kompetens och engagemang hos personalen för att kunna möta en bred repertoar av behov. Det multikompetenta teamet ger även utökade kontaktytor för eventuell lotsning vidare samt och bred kunskap om olika stödmöjligheter
- Relationell kompetens och kommunikativ kompetens för att kunna samverka med de unga samt med andra aktörer i arbetet kring de unga
- Förståelse för och erfarenhet av unga som har särskilda behov, uthållighet och tålamod
- Kontinuerlig uppföljning och återkoppling kring olika insatser och dess resultat
- Kontinuitet i arbetet med de unga, att samma personer följer individerna och följer upp deras progression för att skapa en sammanhållen process och förtroendefulla relationer vilket är en förutsättning för utveckling
- Flexibilitet – för att kunna möta unga med mycket varierande behov av individualiserat stöd och tid, för att närma sig studier, arbete eller annan sysselsättning.

Det är viktigt att våga hitta strukturer och våga styra upp arbetet ganska mycket. Det är alltid lättare för de som redan mår bra och kan . De tar sig fram men för dem som behöver mycket stöd måste systemet vara tydligt och de unga lotsas tydligt och man måste våga samverka ... (projektledare)

4.1. Samverkan och utformningen av en sammanhållen process kring de unga

Ett tydligt mål från projektstart var att skapa hållbara strukturer, system och rutiner för arbetet med de unga i kommunen som riskerar utanförskap. Det involverade utformning av samverkansstrukturer, tydlig samsyn, samordning och samarbete över förvaltningsgränser genom gemensamma system som underlättar kommunikation och uppföljningsarbetet. Från start organiserades möten frekventa möten med representanter från de olika förvaltningarna för att formalisera samarbetet och tydliga rutiner etablerades med inskrivningsprocesser och uppföljningsdokumentation. Den sammanhållna struktur och processen för "paletten" av olika insatser för de unga som fanns i kommunen beskrevs av alla som intervjuades som en central framgångsfaktor. Utformningen av ett fysiskt forum som de unga kunde komma till och varifrån insatserna samordnades, och allokeringen av tydliga ansvarområden upplevdes vidare vara viktiga pusselbitar i arbetet med att fånga upp unga som inte själva har förmågan att närma sig studier eller annan sysselsättning.

Rampen är en sådan grej, där vi arbetat tillsammans för att hitta ännu bättre former. Hur får vi dem att stanna – inte det att fånga dem när de hoppar av utan att identifiera unga i riskzonen i skolan och göra rätt saker för dem så att de kan tänka sig att stanna kvar...Då avsatte vi en lärare att arbeta med dem i en egen verksamhet. (projektledare)

Samverkan uppfattades ha bidragit till att de unga snabbare fått stöd, och bättre riktade insatser utifrån ett helhetsbehov. Projektledaren menade att man genom projektets fokus på att systematisera strukturer och formerna uppnått "reell samverkan" vilket varit mycket gynnsamt för alla inblandade parter. Rent konkret innebar det att personal kunde kontakta varandra vid behov över förvaltningsgränser för informationsutbyte och samråd och tillsammans göra bedömningar o.s.v. Arbetet innebar att fokus tydligt flyttats från olika aspekter och dimensioner av samarbetsprocessen till individens behov och målet för samverkan. Chefer på förvaltningen beskrev att de börjat "tänka annorlunda" och se hur de olika resurserna kunde användas på det sätt som bäst gynnade ungdomarna. Tidigare var gränserna mer rigida mellan de olika förvaltningarna, man tog exempelvis inte emot unga utan gymnasieutbildning på AME, och man styrde dem även aktivt från ekonomiskt bistånd, medan man under projektet öppnat alltmer för att pröva hur alla olika resurser kunde gynna individens utveckling. Ungdomarnas gränser blev tongivande istället för organisationernas. Denna reella samverkan exemplifierades även tydligt genom att man en tid in i projektet gemensamt beslutade att uppföljningsarbetet kring de unga som avbryter sina studier även behövde en förebyggande riktning. Gemensamt avsattes resurser för en lärare för att stötta de unga att stanna i skolan och fånga upp de unga som signalerade att de stod inför ett avbrott (se PlugInnovation, Metodbanken, Partille, Rampen).

Bilden av vad våra resurser skulle gå till och vad skolans resurser skulle gå till – det har ändrats och det har ju varit gynnsamt för de unga.. (personal på Porten)

Personalen i det multikompetenta samverkansteamet beskrev hur de alla börjat samarbeta in i varandras verksamhetsområden vilket varit produktivt för att hitta fungerande lösningar för de unga. Projektledaren beskrev hur hen idag ”plockar upp telefonen” och gör snabba avstämningar med personal inom de olika förvaltningarna innan ungdomarna kommer in till Porten vilket skapar ett bättre utgångsläge i kontakterna med de unga.

Man måste ju också tänka mer än exempelvis studier eller jobbsökningsaktiviteter eller vägledningssamtal – det finns exempelvis mycket psykisk ohälsa hos våra unga. Det kan vara att de behöver stärka det sociala och psykiska välbefinnandet då måste det finnas samverkan där med Ungdomsmottagning m.m. (projektledare)

Det multikompetenta teamet ger fördelar

Det multikompetenta teamet beskrevs som en produktiv modell för att bedriva arbetet kring de unga. Teamet kan erbjuda insatser utifrån ett brett perspektiv och spektrum av behov. Studie- och yrkesvägledning var vital för att kunna stötta de unga att utforska olika alternativ, fältassistenten för sina unika kännedom om de unga i kommunen, möjlighet att arbeta förebyggande med eleverna i tidig ålder och kan möta dem mer ”otvunget på andra arenor” och fånga upp de unga för lotsning vidare, jobbcoachen för att erbjuda andra alternativ när de unga uttömt studiealternativen för stunden och vill pröva att närma sig arbetsmarknaden o.s.v. Men en central framgångsfaktor som lyftes var även gruppens förankring i de ordinarie verksamheterna i kommunen, då det möjliggjorde att de unga smidigt kunde stöttas vidare i systemet. Teammedlemmarnas kontaktnät beskrevs ge ett stort mervärde i arbetet kring de unga och personalen kunde dra nytta av varandras kompetenser och kontakter.

Jobbcoachning generellt är ju jättebra för dem som vill pröva det spåret, men även för att det kan vara viktig med ansiktet utåt när det gäller att hålla kontakter med det privata näringslivet så det är viktigt både i det relationella med ungdomen men även med arbetet utåt... (projektledare)

En SYV beskrev att de oavsett ungdomarnas behov och mål alltid har ”vägar in” eftersom det är så många personer ”inkopplade runt omkring”. Kontaktnäten i de ordinarie verksamheterna beskrivs ha medfört att personalen på Porten har kunnat arbeta förebyggande och snabbt fånga upp elever och unga i riskzonen och få ta del av relevant information.

En annan viktig dimension som upplevdes underlätta samarbetet och uppföljningen kring de unga var de utformningen av moduler för att dela information inom de aktuella digitala systemen i kommunen. De gemensamma modulerna beskrevs snabba på insatserna och höja kvaliteten på uppföljningsarbetet på flera sätt. Personalen menade att det underlät-

tade deras arbete med att fånga upp de unga, följa deras progression och planera för lämpliga vidare åtgärder. Det upplevdes även förtydliga ansvaret för arbetet kring de unga och minskade risken för att någon ungdom skulle falla mellan stolarna.

En väldigt viktig del har varit registrering och dokumentation i elevregistersystemet Extens och motsvarande på socialförvaltningen. Det gör att vi har tillförlitlig lokal statistik som kan dras ut och det har underlättat arbetet för alla. (projektledare)

4.2. Betydelsen av uppföljning

Uppföljning i olika former i sig beskrevs som en mycket viktig framgångsfaktor. Det berör olika nivåer och aktörer med olika former och innehåll, men alla som intervjuades framhöll att uppföljningsdimensionen var av stor betydelse oavsett. Att ha tydliga rutiner och system för att dokumentera progression på individnivå såväl som för målgruppen som helhet i kommunen upplevdes bidra till en ökad kvalitet i arbetet.

På individnivå handlade uppföljningsarbetet om hålla koll på var de unga befann sig, vilka olika typer av insatser som prövats och hur resultatet av dessa fallit ut. Det berörde arbetet i alla faser, från etableringen av kontakt tills dess att de unga kommit i sysselsättning och inte längre var i behov av fortsatt stöd. Personalgruppen som utförde insatserna via Porten menade att den tydliga rapporteringen av alla kontakter och relevanta händelser gjorde att de inte behövde kontakta unga i onödan och exempelvis närma sig sårbara individer på ett mer produktivt sätt.

*Det här tydliga uppföljningsarbetet, dokumentationen, har gjort jättestor skillnad, om vi inte kan följa hur arbetet har gått, om det inte dokumenteras då faller ju arbetet!
(personal i det multikompetenta teamet)*

En tydlig uppföljning av arbetet kring målgruppen i stort har också varit viktigt för att kunna kvalitetssäkra arbetet och analysera resultatet av olika insatser inför det fortsatta arbetet. Exempelvis fastställde man tidigt under projektet att det fanns grupper av unga som man hade svårt att nå på de arenor för kontakt som användes, eftersom de var ganska socialt isolerade, och man kunde utöka rutinerna med att införa hembesök. På liknande vis, genom verksamhetsanalyser, kom man ganska snabbt till slutsatsen att drop in-metoden inte genererade särskilt många kontakter eftersom det personliga mötet var viktigt för att unga skulle våga ta steget över tröskeln.

Projektledaren menade även att den systematiska uppföljningen lett till att de kunnat bygga upp verksamheten på ett produktivt sätt och fått resurser för den fortsatta utvecklingen.

Det är ju jätteviktigt, nu behöver jag ju inte slänga mig på ungdomarna först utan jag kollar först vad som skett och stämmer av med mina kollegor och det kan ju vara känsliga unga... Då måste dokumentationen finnas, tydligt.. (personal i det multikompetenta teamet)

4.3. Betydelsen av ett forum

Projektledaren och personalen som intervjuades var eniga om att en viktig framgångsfaktor i utformningen av Portens verksamhet var det faktum att det fanns en fysisk plats att hänvisa de unga till., en plats där resurser finns samlade och underlättar för individen att navigera sin fortsatta väg till lämpliga åtgärder. Det upplevdes vara mycket betydelsefullt för de professionella såväl som för målgruppen. Många av de unga som fångas upp inom det kommunala informationsansvaret beskrevs befinna sig i komplexa situationer och kan behöva stöd från flera olika instanser i samhället, och för den enskilde individen kan kontaktytorna upplevas svåra att överblicka. Det kan kännas oklart med vem, hur och varför olika kontakter ska tas. Personalen på Porten menade att det även gäller ungdomarnas föräldrar såväl som professionella i kommunen, som inte har insyn i vilka olika resurser som finns.

Att det finns ett ställe en fast plats att komma till är avgörande. Innan Porten fanns och en ungdom kom till mig så visste jag inte vem jag skulle skicka dem till. Och de undrade: ”ska jag till AF, eller Soc, eller skolan, eller SYV? Vart ska jag gå?” De vet ju inte utan det måste finnas en väg in, en plats att komma till och börja reda ut det.. (personal i det multikompetenta teamet)

Personalen menade att många unga dessutom behöver stöd med att försöka fastställa mer exakt vilka behov de har, formulera mål och planer för att kunna ta ett första steg till en insats. Erfarenheterna under projektet, och innan, har visat på att många ungdomar som fångats upp inom KIA inte är redo att tillgodogöra sig de olika resurserna som kommunen erbjuder utan att först bygga upp sitt välbefinnande. De kan vara i behov av exempelvis ett intensivt samtalsstöd, coachning, friskvård och praktiskt vardagsstöd innan de kan närma sig studier eller en etablering på arbetsmarknaden.

Personalen menade även att ett fysiskt forum med samlokaliserad personal påverkade deras arbetssituation på ett positivt sätt, eftersom det skapade en team-känsla och förbättrade kvaliteten på arbetet. Ett gemensamt forum förknippades tydligt med en produktiv samverkan.

De som intervjuades uppfattade även att verksamhetens placering var av betydelse för dess effektivitet när det gällde att fånga upp så många unga som möjligt och fungera som ett resurscenter. De menade att verksamheten behövde vara placerad ”centralt” i De som

intervjuades uppfattade även att verksamhetens placering var av betydelse för dess effektivitet när det gällde att fånga upp så många unga som möjligt och fungera som ett resurcenter. De menade att verksamheten behövde vara placerad "centralt" i anslutning till arenor där de unga rör sig naturligt såsom skolan eller stadskärnan och ha öppet under de tider då de unga finns på plats och kan "titta in på ett smidigt sätt." Porten placerades temporärt på grund av andra större utvecklingsprojekt och ombyggnationer, en längre bit från kommunens gymnasieskola och centrum, vilket upplevdes ha en negativ inverkan på antalet spontana besökare.

*En del behöver komma upp på banan igen... Då intensifierar vi arbetet och har täta samtal och kanske försöker få upp välbefinnandet med friskvård och har en agenda för det.
(personal i det multikompetenta teamet)*

Vidare menade personalen att det är av största vikt att verksamheten är inbjudande och inte uppfattas stigmatiserande, utan upplevs som ett naturligt inslag i övriga forum riktade till unga såsom Ungdomstorget och skolan.

Det är inte bara att ligga "lite off", ungdomarna kommer inte att på egen hand leta upp lokalerna och komma hit. Det går inte, då blir det inte av... (personal i det multikompetenta teamet)

4.5. Tid och kontinuitet

En annan framgångsfaktor som lyftes av projektledare, personal och den ungdom som intervjuades relaterade till verksamhetens struktur och metoder i arbetet i form av kontinuitet. Alla var överens om att det varit viktigt med en stabil personalgrupp som arbetar med de unga över tid för att inte arbetet ska blir fragmentariskt och ineffektivt. Projektledaren menade att det är att föredra att ha färre antal personer som arbetar flera timmar än tvärtom, även om det är positivt att kunna lyfta in många olika kompetenser och perspektiv.

Personalen rapporterade att arbetet med att etablera kontakt och en relation med de unga i målgruppen som har en komplex skolbakgrund och livssituation ibland tog lång tid och krävde många försök innan det ledde till ett resultat och var avhängigt av om en tillitsfull relation kunde utvecklas. En förutsättning var då att ungdomarna initialt fick möta samma person. De menade att fältassistenten var en stor tillgång i arbetet med att bygga tillit eftersom hen funnits i kommunen under en längre period, kände till många av de unga och följt deras utveckling sedan de var små.

Personalen beskrev att det dessutom har visat sig att de unga som haft som mål att närma sig en etablering på arbetsmarknaden har varit viktigt att fortsätta sin kontakt med jobbcoacherna på Porten parallellt med olika insatser via AME för att få fortsatt coaching och stöd i sin utveckling under en längre period.

*Om man ser på helheten så ser man att det är relativt få som varit inskrivna under långa perioder, men att det ofta har tagit lång tid att påbörja en aktivitet.. Det kan ta jättemycket arbete att få dem till det där första steget eller insatsen.
(personal i det multikompetenta teamet)*

4.6. Bemötande och betydelsen av personalens kompetens

En av de framgångsfaktorer som lyftes tydligt i samband med effektiva arbetsätt och olika metoder för att nå fram till de unga och stötta dem vidare i deras utveckling kretsade kring betydelsen av bemötande och relationellt arbete. Projektledaren och personalen i det multikompetenta menade att det personliga mötet med individerna var avgörande för att de skulle kunna ta nästa steg och börja ta del av insatserna. De beskrev att det viktigaste var att ”möta individen där den är”, visa intresse för deras situation, lyssna in behov och se möjligheter.

Eftersom insatserna via Porten var ”frivilliga” handlade det för personalen om att hitta en balansgång i arbetet med att få de unga att ta del av olika aktiviteter och åtgärder. De beskrev att det handlade om att lyssna in de unga och försöka hitta öppningarna när de var redo för att börja samtala om mål och olika möjligheter. Ett coachande förhållningssätt var ett viktigt redskap i interaktionerna. Coachen från AME använde bland annat arbetsmateriel som tagit fram inom ett annat arbetsmarknadsprojekt (se bilaga) i syfte att coacha unga utifrån ett helhetsperspektiv.

*Det är ju svårt att få ut ett papper till en ungdom och sen få dem att komma. Det fungerar ju inte så, men får man träffa dem och berätta blir det annorlunda då kan de få en bild av vilka vi är och så..
(personal i det multikompetenta teamet)*

I samband med vikten av bemötande lyftes kompetensen och bredden av kunskaper i det multikompetenta teamet fram som en central framgångsfaktor i arbetet med ungdomarna. Det berörde både utformningen av verksamheten och de olika insatserna samt ungdomarnas välbefinnande och progression. Projektledaren menade att vissa kompetensområden var mer centrala än andra utifrån KIAs primära uppdrag såsom SYV. Dock visade det sig att många unga var i behov av mycket förberedande arbete innan en egentlig vägledning för återgång till studier var möjlig. Följaktligen var andra kompetenser av större vikt.

Det som särskilt betonades var personalens erfarenhet av att arbeta med målgruppen och förmåga att skapa relationer med de unga, men även informella kompetenser och egenskaper såsom prestigelöshet, engagemang och tålmod och ihärdighet framhölls återkommande. De som arbetade i projektet hade alla en gedigen formell kompetens och en längre erfarenhet av att arbeta med ungdomar i olika kontext och stor vana av att kommunicera och interagera med unga.

Atergång för studier är ju det primära för KIA och då att ha en SYV som har en naturlig koppling till gymnasiet, folkhögskole- eller vuxenutbildningen känns ju naturligt. Då slipper man hänvisa till en annan SYV o.s.v. Det är ju bättre att kunna erbjuda dem det direkt genom en person på en plats de kanske är trygga med (projektledare)

När det gäller central kompetens – man kanske behöver vissa kompetenser som med vägledning t.ex., men det är ju ändå det relationella som räknas. Vi jobbar ju med människor och då är det den förmågan som får störst betydelse. Oavsett profession är det den här förståelsen, tålmodet och ett naturligt engagemang för unga som har lite längre startsträcka blir viktigast. (projektledare)

4.7. Flexibilitet

Ett nyckelbegrepp i beskrivningarna av viktiga framgångsfaktorer inom projektet var flexibilitet. Det lyftes på olika sätt i samband med främst utformningen av produktiva insatser, samverkan och viktiga kompetenser.

För att kunna anpassa sin verksamhet och möta de unga utifrån deras förutsättningar var det centralt att kunna anpassa aktiviteter, tid och intensitet efter de ungas behov. Ungdomar som varit sysslolösa under en längre period, befann sig i komplexa situationer eller hade en psykosocial problematik kunde ha en mycket ”längre startsträcka” och vara i behov av en ganska omfattande, intensiv insats med mycket coachning, samtal och självstärkande aktiviteter för att kunna bryta negativa mönster och börja planera framåt, medan andra kom till verksamheten redo att ta sig till nästa steg med hjälp av vägledning i begränsad utsträckning, eller ett personligt stöd under övergången till studier, praktik eller annan aktivitet. Det berörde även det praktiska uppföljningsarbetet för att fånga upp de unga. Exempelvis lyftes personalens möjligheter att röra sig även utanför traditionella ramar i form av tider och arenor som en viktig del.

De som kommer, kommer och så får man hitta flexibla lösningar för att möta dem där de andra där de är. Det måste finnas lite olika vägar till oss och till nästa steg.. (personal i det multikompetenta teamet)

På samma vis beskrevs möjligheterna till ”reell samverkan”, där fokus ligger vid målet snarare än själva samarbetets innehåll och former, vara starkt korrelerat till en organisatorisk och professionell flexibilitet. Ledning och personal som arbetat inom projektet menade att möjligheterna att arbeta över förvaltnings- och organisationsgränser hade stor betydelse för hur verksamt arbetet kring de unga kunde bli.

Möjligheten att hela tiden hitta olika lösningar, över gränserna, det har varit mycket viktigt. Jag tänker på elever som vi har fångat upp inom KIA som inte är redo att börja gymnasiet eller andra studievägar men ändå kanske vill pröva - då hittar man speciallösningar inom Rampen (förvaltningsövergripande resurs med en pedagog). Det kan vara unga som kommer från grundskolan, men de hade inte funkat inom det vanliga IM och de kom inte dit - de som aldrig började gymnasiet... (projektledare)

5. Avslutande reflektioner

Verksamheten Porten fyller enligt de som intervjuats för den rapporten en mycket viktig funktion i kommunens arbete kring unga utan sysselsättning som inte avslutat sina gymnasiestudier, och inte på egen hand förmår närma sig studier eller en etablering på arbetsmarknaden.

Genom utformningen av strukturer, system och rutiner för uppföljningen av de unga har projektet bidragit till att en tydligare och tillförlitligare bild av målgruppen vuxit fram som legat till grund för det fortsatta arbetet. Den systematiska dokumentation som genomförts inom projektet bekräftar att många av de unga som fångats upp i verksamheten befinner sig i komplexa situationer. Nästan hälften av dem har funktionsnedsättningar och olika typer av diagnoser, samt lider av psykisk ohälsa som påverkar deras förutsättningar för lärande och att delta i olika aktiviteter. Det står klart att för många av dessa unga kan vägen till arbete eller fullföljda gymnasiestudier, eller motsvarande vara ganska lång och behöva omfatta en bredare repertoar av insatser som adresserar individernas hela livssituation med hälsa, välbefinnande, sociala situation, självkänsla och självförtroende såväl som vägledning i bred bemärkelse.

Personalen som arbetat på Porten beskrev att för en del av de unga har vägen tillbaka till ett socialt sammanhang i sig, och vägen till att delta i en första aktivitet, varit en utmaning och en process som krävt ett långtgående och aktivt uppföljningsarbete. Erbjudanden, i den mån information nått fram, om direkt återgång till studier eller åtgärder inom Arbetsförmedlingens regi har inte upplevts som ett alternativ för många av de unga som fångats upp genom Plug In-projektets uppföljningsarbete. Personalen beskrev att det trots intensiva kontaktförsök varit svårt att nå en del av de unga som inte rör sig ute. De menade att det fortfarande finns en utmaning kring de unga som klassificeras som ”hemmasittare”, en grupp som upplevdes vuxit till antalet under de senaste åren.

Det verkar bli fler och fler över hela Sverige, de som är isolerade och inte går utanför dörren och de får vi ju inte i. Som inte gör någonting och hur mår de?? Det är något vi arbetar med hela tiden. De behöver någonting. Sist nu var det nog 5 av 30 som vi aldrig fick kontakt med och de öppnar inte dörren när vi ringer på och vad ska vara nästa steg... Vi kan ju inte slå in dörren.. (personal på Porten)

Det handlade även om behovet av ett lämpligt forum för de unga med ett behov av mer omfattande insatser för att ”byta mönster” och börja delta i ett socialt sammanhang för att sedan kunna tillgodogöra sig de tillgängliga resurserna i kommunen. Det kunde exempelvis handla om att stöd att vända på dygnet genom längre schemalagda aktiviteter. Personalen uttryckte ett behov av en ”arena” för de unga där det finns utrymme för att faktiskt arbeta med dem utifrån ett holistiskt perspektiv såsom den personliga utvecklingen, strukturstöd i vardagen, träning av olika sociala och kommunikativa färdigheter och stöd

att utforska olika yrkesområden såväl som intressen och förmågor, för att i förlängningen kunna stötta unga att pröva olika utbildningsvägar eller åtgärder via Arbetsförmedlingen. Rent praktiskt förutsatte det även lämpliga lokaler, utformade att locka in unga för olika aktiviteter, vilket de nuvarande inte medgav.

Vi ser att för många ungdomar med större saker, många diagnoser – där vet vi inte riktigt vad vi ska göra alltid. Vad kan vi erbjuda? Vi har inte de resurserna att ha dagsaktiviteter, vi har lite utrymme för det för fältassistenten kan lägga tid med de unga och då hittar man lite delar men vem ska ta hand om dem. Ofta har de hade inget att göra och behöver det sociala sammanhanget... De kan kanske behöva ett halvår för att komma till nästa steg.. (personal på Porten)

En ytterligare utmaning som upplevdes som en komplicerande faktor i uppföljningsarbetet inom projektet, och KIA i stort, var "frivillighetsaspekten" i relation till de ungas behov. Personalen menade att det kunde vara mycket svårt att få de unga med de allra största behoven till verksamheten och frågan kring en dimension av grundläggande "obligatoriska rutiner och aktiviteter" diskuterades som en lösning för att möjliggöra för personalen att etablera en första kontakt med de unga och få igång ett relationsskapande arbete som i förlängningen kan leda till ett större välbefinnande och vidare utveckling. Ett obligatoriskt första möte med en studie- och yrkesvägledare och coach var ett alternativ som lyftes.

Personalens tankar ovan reflekterar mycket av svårigheten med utformningen av arbetet inom det kommunala aktivitetssansvaret. Målgruppen för uppdraget består av ett brett spektrum av unga med enormt varierande behov vilket kräver motsvarande repertoar av insatser. Det omfattar alla ungdomar utan gymnasieexamen - de som lämnat gymnasiet med ett samlat betygsdokument/slutbetyg efter att ha studerat i tre år, men av olika anledningar inte avslutat sitt gymnasiearbete eller en kurs som krävdes för att få en fullständig examen såväl som unga med en mycket komplex skolbakgrund som kanske aldrig påbörjat sina gymnasiestudier. Alla måste kontaktas, kartlägga och erbjudas lämpliga aktiviteter vilket kan vara mycket resurskrävande och försvåra optimalt riktade insatser utifrån ett långsiktigt perspektiv. Det är tydligt att de finns "grupper inom gruppen" med ganska vitt skilda behov till vilka insatser skulle kunna riktas på ett effektivare sätt. För att försöka hantera situationen på ett produktivt sätt har projektledaren exempelvis för Porten tydligare börjat kategorisera de unga som är aktuella inom KIA utifrån kriterierna samlat betygsdokument och regelrätta avbrott. Det uttrycks ett behov av stöd med att göra skarpare, mer detaljerade analyser av målgruppen för KIA-verksamheter för att bättre kunna rikta insatser och estimeras resursbehov för arbetet i relation till uppdraget.

Behov av fler skraddarsydda lösningar

De som intervjuats inför den här rapporten var alla överens om att det måste finnas olika utbildningsvägar och flexibla strukturer om alla unga ska kunna uppnå nödvändig formell behörighet i form av gymnasieexamen eller motsvarande. Dels menade personalen att unga med olika typer av svårigheter som påverkar skolarbetet kan vara i behov av större

anpassningar under sin gymnasietid och mer stöd av en holistisk natur än det som finns tillgängligt idag, och dels menade de att det kan behövas fler möjliga spår för unga, som inte är åldersmässigt behöriga för varken folkhögskola eller vuxenstudier, att hitta passande utbildningsvägar när inte gymnasieskolan fungerar. Särskilt för de unga 16-19 år som på grund av sin ålder inte kan söka till Vuxenutbildningen, Folkhögskola, eller ta del av arbetsmarknadsåtgärder saknas alternativa vägar. Projektledaren menade att de alternativa lösningar som utformats inom projektet (se PlugInnovation.se, Metodbanken, Rampen) för elever på främst IM-programmet haft stor betydelse, och bidragit till att flera unga inte avbrutit sina studier helt utan kunnat hitta ett format som passar dem. Frågan hen ställde sig var dock varför de unga måste vänta tills de avbrutit sin studier och blivit aktuella för insatser inom KIA, innan de fått tillgång till mer skräddarsydda lösningar.

De ungdomar som varit hos oss och gjort en satsning på folkhögskolor tycks ha slagit väl ut. Det verkar handla om pedagogiken mycket så om fler skulle anamma den mer skulle det säkert gynna många unga... (projektledare)